

Nyugat-nílusi vírus: világjárvány fenyeget?

2012 szeptember 13. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Szinte évente felbukkan valamilyen új betegség, amely világjárvánnyal fenyeget, és az emberiség létét veszélyezteti. A legújabb a nyugat-nílusi vírus.

A jelenség nem csak a tudományos köröket, de a filmipart és a sajtót is komolyan foglalkoztatja, amelynek sok hollywoodi kasszasiker és számos tévhit lett az eredménye. Id?közben a nyugat-nílusi vírus is elkezdte szedni áldozatait az Amerikai Egyesült Államokban, Szerbiában, Olaszországban és Horvátországban is.

Az igazság az, hogy a fenyegetés valós, ám korán sem olyan egyszer?, mint ahogyan azt olykor bemutatják. Nem túl valószín? például, hogy emberev? él?holtak lepjék el a földet, vagy titkos laboratóriumokból szabaduljanak el kitenyésztett fert?zések. Ami azt illeti, van elég halálos vírus és baktérium a környezetben anélkül is, hogy újakat kellene kitalálnunk.

Hogyan születnek új kórokozók?

Az egyik legnagyobb tudományos kérdést éppen az jelenti, hogyan születhetnek a természetben új típusú kórokozók: hol bujkálnak felbukkanásukig, és mi okozza megjelenésüket? Egyes elméletek szerint ezek a pusztító életcsírák meteoritok, por és k?zetek közvetítésével az ?rb?l érkeznek hozzánk, ám ezt valódi bizonyítékokkal eleddig még nem támasztották alá. Sokkal valószín?bb, hogy végs? soron az állatokban él?, már létez? vagy mutálódott vírusok fert?zik meg az embert is, amikor gazdafajt váltanak. A terjeszkedéssel, szaporodással, ?serd?k kivágásával az emberi faj egyszer?en olyan helyekre is eljutott, olyan él?lényekkel is találkozhatott, amelyekkel korábban nem, és amelyek olykor veszélyes kórokat hordoztak. Néhányukról köztudott volt, hogy óvakodni kell t?lük – az már régóta ismert, hogy a szúnyogok, a kullancsok és a patkányok betegséghordozók lehetnek – ám néhány új, ismeretlen fert?zéseket terjesztett el.

A korunk pestisének is nevezett AIDS vírusa
Fotó: Reuters

Terjed, de nem a pusztítás szándékával

Például az 1994-ben Ausztráliában felbukkant úgynevezett Hendra-vírus eredeti forrása a gyümölcsdenevér volt, amely el?ször a lovaknak adta át a kórt, akik aztán tovább fert?zték gazdáikat. Az 1998-ban megjelent Nipah-vírus, vagy a 2003-as SARS szintén denevérekt?l származik csakúgy, mint az el?ször gorillákat megtámadó, majd róluk az emberre terjed? rendkívül agresszív ebola. Az utóbbi évek legnagyobb kihívását jelent? madár- és sertésinfluenza, illetve a legfrissebb fókainfluenza pedig már nevükben is hordozzák leggyakoribb gazdaállataik nevét. Az jelenleg is kutatás tárgya, hogy ezek az a kórokozók hogyan alkalmazkodnak aztán ilyen gyorsan megváltozott környezetükhöz, mit?l válnak egyre ellenállóbbá az ellenszerekkel szemben, miképpen alakulnak ki új változataik. A szakért?k szerint a legkönnyebben evolúciós szempontból magyarázható a dolog: a rendkívül gyorsan szaporodó (tehát nagy ütemben cserél?d?) vírusoknak kedvez?, ha új fajokban is megtelepedhetnek, hiszen így nagyobbak a fennmaradási esélyeik. Ami azt illeti, bármilyen furcsán hangzik, egy kórokozó számára az a legjobb eset, ha jelenléte nem okoz megbetegedést, mivel így nem pusztítja el a gazdatestet.

Ellen?rizhetetlenül elszabadulhat

A legpusztítóbb betegségek széles kör? elterjedését éppen ez a sajátosság akadályozza meg. **A 90 százalékos halálozási arányú ebola** például olyan gyorsan öl, hogy az alacsony népesség? vidéki területeken egy id? után nem talál magának új áldozatokat, így magától elt?nik. A júliusi, Ugandában kirobbant járvány éppen azért volt különösen veszélyes, mert a s?r?n lakott Kibaale tartományban akár többen is megfert?z?dhettek volna. Ha egy ilyen kór a repterekkel rendelkez? f?várost is elérné, akkor a vírus könnyedén eljuthatna a világ bármely részére, és ellen?rizhetetlenül elszabadulhatna. Mivel jelenleg semmilyen ellenszer, gyógymód vagy véd? vakcina nem létezik az ebola ellen, máig a karantén a leghatékonyabb módszer megfékezésére, elterjedése beláthatatlan következményekkel járna.

Fotó: Europress/AFP

Maga az ember jelenti a veszélyt

Egy igazi világjárvány kialakulásának legnagyobb veszélyforrása tehát leginkább maga az ember, az Egészségügyi Világszervezet ezért nemzetközi összefogásban lép fel minden olyan esetben, ahonnét a 20 legveszélyesebb kórokozó bármelyikének jelenlétét jelentik. A modern korban egy turista vagy bevándorló több ezer kilométerre otthonától is behurcolhat olyan betegségeket, amelyek egyébként sosem bukkannának fel. A 2009-es influenzajárvány els? magyarországi betege is egy brazil turista volt, nem véletlenül állították fel reptereinken is a lázas betegeket kisz?r? h?kamerás rendszert. Az ilyen módszerek viszont természetesen nem teljesen hatékonyak, ezért minden el?vigyázatosság ellenére is érkezhetnek az utassal nem kívánatos "látogatók". A HIV-vírus hódító útja jó példája annak, mire képes egy betegség, ha nem fékezik meg id?ben. Ma körülbelül 34-35 millió AIDS-beteg van világszerte, annak ellenére, hogy a fert?zés megel?zése viszonylag egyszer?.

Meg kell ismerni a forrást

Nem jelent különösebb kihívást megállítani az olyan járványokat sem, amelyek forrása könnyen beazonosítható. Az Egyesült Államokban nemrégiben megjelent nyugat-nílusi láz ugyan komoly problémákat okoz, ám a fokozott szúnyogirtással megel?zhet?ek a tömeges fert?zések. Néhány esetben ugyan nincs mit tenni a gazdaállatok ellen, ám gondos elkülönítéssel és kell? figyelemmel elkerülhet? a baj. (A madárinfluenza például vándormadarak költözése során jutott el hazánkba, ám nem terjedt szét széles körben az itt él? egyedek között.) Id?közben a járvány elérte Szerbiát, Olaszországot és Horvátországot. A két balkáni államban eddig összesen hét emberéletet követelt a halálos vírus. Olaszországban a jelentések szerint nincs halálos áldozat, de két, nyolcvanéves szardíniai férfit ápolnak intenzív osztályon.

Fotó: Europress/AFP

Nem lehet minden állatfajt kiirtani, de...

Teljes fajokat nem lehet kiirtani annak érdekében, hogy egyes betegségek végleg elt?njenek a föld színér?l: a denevérek, patkányok, bolhák, kullancsok, szúnyogok és egyéb fokozottan fert?zésveszélyes állatok környezetünk fontos részei. Ha minden kórokozót hordozó él?lényt elpusztítanánk – gondoljunk például a papagájkórra, a fókainfluenzára stb. – csakhamar egyedül találnánk magunkat a bolygónkon. Más azonban a helyzet a haszonállatok esetében, amelyek szállításakor szintén óriási távolságokon át utazhatnak a vírusok, ráadásul a fogyasztás során könnyebben is érintkezünk velük, mint mondjuk, egy denevérrel tennénk. Ez a fenyegetés Magyarországot is súlyosan érinti: a külföldr?l behozott élelem eredetét és tisztaságát több szinten is ellen?rzik, hogy véletlenül se juthasson fert?zött étel a polcokra. A mindennapos mintavételeknek hála manapság már általában id?ben észreveszik a járványokat. Júliusban, Kínában például 160 ezer baromfit ítéltek kényszervágásra, Mexikóban pedig az egész országra kiterjed? rendkívüli intézkedésekre volt szükség, miután 1,7 millió szárnyasban mutatták ki H7N3 vírust.

Fotó: Europress/AFP

Nem árt az óvatosság

Néhány másik betegség, mint a Kubában, Kongóban, illetve Nyugat-Afrikában most tomboló kolera mára a javuló higiéniai körülményeknek hála a fejlett világból teljesen elt?nt. A kiépített csatornázás, rendszeres egészségügyi ellen?rzés, megfelel? táplálkozás, a modern orvostudomány egynehány vírusnak végs? megálljt parancsolnak, bármilyen pusztítóak legyenek is. Ugyanakkor egyes folyamatok, mint amilyen az oltásellenes kampány, az egyre ellenállóbb vírusok létrejötte, és a számos fert?zési lehet?ség mindenképpen aggodalomra és óvatosságra intenek, az emberiség jöv?jének érdekében.

mno.hu - László Dávid

Ajánló